

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правничої допомоги клієнту [2].

Зазначимо, що на адвокатський запит адвокат може не отримати відповіді взагалі (кількість таких випадків зменшилась) або отримати відповідь про те, що інформація носить конференційний характер. Таким чином, у адвоката виникають перепони в отриманні необхідної інформації. Як наслідок, він не може повноцінно здійснювати свої професійні обов'язки. Вкрай позитивно, що адвокати мають законні шляхи реагування на випадки неспроможності відмови у наданні відповіді на адвокатський запит.

Отже, саме завдяки реалізації принципу законності в діяльності адвоката відбувається побудова довірливих та прозорих взаємовідносин з клієнтом. Як наслідок, підвищується як довіра клієнта до адвоката, так і суспільства до інституту адвокатури в цілому.

Список використаної літератури

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року. Відомості Верховної Ради. 2013. № 27. Ст. 282.

Негара Р. В.

доцент кафедри адміністративного і фінансового права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
доктор філософії (PhD) в галузі права, адвокат

СТОСОВНО ОТРИМАННЯ АДВОКАТОМ НА АДВОКАТСЬКИЙ ЗАПИТ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ АБО КОПІЙ ДОКУМЕНТІВ, В ЯКИХ МІСТИТЬСЯ ІНФОРМАЦІЯ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ

Звернення з адвокатськими запитами є одним із найважливіших професійних прав адвоката, оскільки здійснення адвокатської діяльності без можливості отримання відповідної інформації та копій документів неможливо. Крім того, це професійне право визначає порядок взаємодії адвокатів з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форми власності та підпорядкування, громадськими об'єднаннями, а також фізичними особами.

Невипадково у переліку професійних прав адвоката, визначених у ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [1], право звертатися з адвокатськими запитами зазначається першим, чим підкреслюється його значення та особливе місце у системі професійних прав. Разом з тим, право звертатися з адвокатськими запитами не є та не може бути абсолютним, у зв'язку з чим, законодавством встановлюються певні межі його реалізації, наприклад, неможливість отримання на адвокатський запит консультацій і роз'яснень положень законодавства (абз. 3 ч. 1 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

Аналогічне обмежувальне значення для реалізації професійного права адвоката звертатися із адвокатськими запитами виконує і положення абз. 1 ч. 2 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [1], відповідно до якого суб'єкти, яким направлено адвокатський запит, зобов'язані не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту надати адвокату відповідну інформацію, копії документів, крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом. Таким чином, суб'єкти, яким направлено адвокатський запит, у відповідь на нього не можуть надавати інформацію з обмеженим доступом та копії документів, в яких така інформація міститься. При цьому, це обмеження не передбачає жодних виключень та сформульовано безальтернативно.

Звісно, первісне значення має визначення інформації з обмеженим доступом, а надалі й документів, які її містять, що регулюється насамперед положеннями законів України «Про інформацію» [2] та «Про доступ до публічної інформації» [3]. Інакше кажучи віднесення відповідної інформації до інформації з обмеженим доступом та подальша її ідентифікація повинна здійснюватися виключно у відповідності до положень зазначених актів чинного законодавства. При цьому, видається, що у відмові адвокату в наданні на його адвокатський запит відповідної інформації з обмеженим доступом та копій документів, які її містять, має передувати належне обґрунтування причин віднесення такої інформації до інформації з обмеженим доступом. Це може бути інформація, яка в силу закону віднесена до інформації з обмеженим доступом, наприклад, згідно абз. 1 ч. 2 ст. 11 Закону України «Про інформацію» до конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження [2], або службова інформація, що визначається відповідними органами.

З цього питання Рада адвокатів України зайняла компромісну позицію, яка полягає у тому, що отримання конфіденційної інформації шляхом направлення адвокатського запиту можливе у разі долучення

до адвокатського запиту інших документів, які надають право адвокату на отримання такої інформації [4]. Але тут варто висловити істотне застереження, яке ставить під сумнів такий підхід.

Слід ще раз зробити наголос на тому, що неможливість надання на адвокатський запит інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом, у положеннях абз. 1 ч. 2 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» сформульовано безальтернативно. Отже, положеннями Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» не допускається можливість оминати цю заборону. В протилежному випадку положення абз. 1 ч. 2 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» було б сформульовано аналогічно положенню абз. 4 ч. 1 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», яким передбаченою, що «надання адвокату інформації та копій документів, отриманих під час здійснення кримінального провадження, здійснюється в порядку, встановленому кримінальним процесуальним законом» [1]. Інакше кажучи, порядок доступу адвоката до інформації з обмеженим доступом та копій документів, які таку інформацію містять, визначається не Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а положеннями законодавства України. Хоча у такому випадку виключалась би можливість отримання такої інформації на адвокатський запит, адже інші закони не передбачають їх подання.

У свою чергу, необхідність долучення адвокатом до адвокатського запиту інших документів, які надають право адвокату на отримання інформації з обмеженим доступом або копій документів, які таку інформацію містять, одразу вступає у суперечність із положеннями абз. 2 ч. 1 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [1], якими визначено вичерпний перелік документів, що додаються до адвокатського запиту. Більше того, оскільки вимагати від адвоката подання разом з адвокатським запитом інших документів забороняється (абз. 2 ч. 1 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [1]), суб'єкти, яким направлено адвокатський запит, позбавлені можливості витребувати у адвокатів інших документів, які надають право адвокату на отримання такої інформації.

З урахуванням цього, визначений Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» спосіб регулювання отримання адвокатом інформації з обмеженим доступом та копій документів, які її містять, потребує доопрацювання.

Окремої уваги потребує очевидно непропорційний підхід законодавця, що стосується отримання інформації з обмеженим доступом та копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом для адвокатів (у порядку, встановленому Законом України

«Про адвокатуру та адвокатську діяльність») та запитувачів інформації — для фізичних, юридичних осіб, об'єднань громадян без статусу юридичної особи (у порядку, встановленому Законом України «Про доступ до публічної інформації»). Якщо у положеннях абз. 1 ч. 2 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» повністю виключається можливість отримання адвокатом на адвокатський запит інформації з обмеженим доступом та копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом, то у положеннях Закону України «Про доступ до публічної інформації» розмежовуються поняття «інформація з обмеженим доступом» та «документ, який містить інформацію з обмеженим доступом». Так, у ч. 8 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» передбачено, що «обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений» [3]. Отже, якщо на адвокатський запит копії документів, які містять інформація з обмеженим доступом, не можуть бути надані, то на запит на публічну інформацію — ці ж копії документів мають бути надані, за винятком інформації з обмеженим доступом, що міститься в таких документах. Наприклад, є документ, у тексті якого лише частина інформації з обмеженим доступом, на адвокатський запит такий документ взагалі не має бути надано адвокату, а на запит на публічну інформацію — цей документ має бути надано із виключенням інформації з обмеженим доступом.

Встановлена непропорційність законодавчого регулювання виглядає ще більш незрозумілою зважаючи на наявність бланкетних норм у положеннях Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», які відсилають до положень Закону України «Про доступ до публічної інформації», зокрема у частині відшкодування фактичних витрат на копіювання та друк копій документів для надання відповіді на адвокатський запит. Згідно з абз. 3 ч. 2 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокат зобов'язаний відшкодувати фактичні витрати на копіювання та друк, а розмір таких витрат не може перевищувати граничні норми витрат на копіювання та друк, встановлені Кабінетом Міністрів України відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

У підсумку слід зазначити, що цілкова неможливість отримання адвокатом за адвокатським запитом інформації з обмеженим доступом та копій документів, в яких міститься така інформація, є непропорційним, а головне, недоцільним обмеженням, яке зазвичай лише безпідставно перешкоджає адвокату своєчасно отримати відповідну інформацію та копії документів, які таку інформацію містять. Крім того, практика засвідчує, що адвокати все одно отримують таку ін-

формації та копії документів, що її містять, у порядку, встановленому процесуальним законодавством, але значно пізніше, що позначається лише на якості надання правничої допомоги.

Звісно, що в обмеженні можливості отримання адвокатом на адвокатський запит певної інформації з обмеженим доступом, зокрема службової та таємної, є доцільність, зумовлена правовою природою такої інформації, але в частині отримання конфіденційної інформації така доцільність повністю відсутня та у разі виконання адвокатом вимог законів, що визначають перелік конфіденційної інформації та порядок доступу до неї, адвокату на адвокатський запит повинна надаватись конфіденційна інформація.

З урахуванням цього слід запропонувати доповнити ч. 1 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» новим абзацом третім такого змісту: «У разі якщо адвокатський запит стосується надання конфіденційної інформації до адвокатського запиту долучаються документи, які відповідно до закону надають право адвокату на отримання такої інформації», а в абз. 1 ч. 2 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» слова «інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом» замінити словами «таємної та службової інформації».

Список використаної літератури

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. Дата оновлення: 10.09.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення 25.10.2025).
2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. Дата оновлення: 14.06.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#top> (дата звернення 25.10.2025).
3. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. Дата оновлення: 08.0.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#top> (дата звернення 25.10.2025).
4. Про затвердження роз'яснення щодо вимог до адвокатських запитів: рішення Ради адвокатів України від 03.07.2021 № 53. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2021-07-03-r-shennya-rau-53_60feb77d38d3a.pdf (дата звернення 25.10.2025).